

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/303923807>

За колективните (збирни) именки

Article · January 2005

CITATIONS

0

READS

58

1 author:

Violeta Janusheva

University "St. Kliment Ohridski" - Bitola

95 PUBLICATIONS 31 CITATIONS

SEE PROFILE

Some of the authors of this publication are also working on these related projects:

Towards better forms of instruction and learning: CA of the linguistic systems of Turkish, Macedonian and English [View project](#)

Accentual units and clitic expressions [View project](#)

ЗА КОЛЕКТИВНИТЕ (ЗБИРНИ) ИМЕНКИ

Виолета Јанушева

Колективните (збирни) именки означуваат множество од еднородни предмети што го сфаќаме како целост, множество (збир) во кое не се изделува одделен предмет. Нив ги карактеризира редуција на множинските форми и тие во некои значења (не во сите) со единската форма означуваат множество: *членсѝво, мебел, сѝока*, односно не образуваат множина и треба да се употребуваат само со единска форма и да добиваат единска конгруенција.

Во Статијата се разгледува именката *кадар* (која се сфаќа како збирна именка со значење: *збир од сѝручни лица во најразлични области од човековото живеење и работење / збир од сѝручни лица во одделна професија*), се посочуваат примери за нејзината несоодветна семантичка интерпретација и се предлагаат некои можни решенија во однос на колебањата што се јавуваат во секојдневната употреба на оваа именка.

Во Речникот на македонскиот јазик е регистриран заглавен збор *кадар - дри*, како именка од машки род, со три значења:

1. Основен состав на работници или службеници во одделна професија
2. Постојан состав на воена единица
3. Засебна снимка на кино - лента

Понатаму, под значењата на заглавниот збор, е дадена илустрација за употребата на оваа именка: *научни кадри*, покрај *парѝиски кадар*.

Поради противречноста на колективните именки со единската форма да изразуваат множество, за првото и второто значење, не може да се употреби множинска форма од именката *кадар - кадри*, бидејќи, во двете значења станува збор за еднородни множества (збир) од работници, службеници во одделна професија. Покрај *парѝиски кадар* (збир од стручни лица, потесно или пошироко раководство на една партија / основен / постојан состав на една партија), може да стои и: *насѝавен кадар* (збир од стручни лица во областа на образованието, наставата). Значи именката *кадар* во овие синтагми, и со други определби, но и самостојно треба да се употребува со единска форма и бара определби и глаголи во еднина:

Во нашиот Центар, наставниот кадар целосно ја реализира предвидената програма. Сѐанува збор за релативно млад, квалифициран кадар кој...

Синтагмата *научни кадри*, не е во согласност со значењето на колективните именки. Именката има множинска форма, а таа и со еднинска форма означува множество. За согласување по број и определбата добила множинска форма. Се чини дека значењето на синтагмата *научни кадри* се однесува на стручни лица - *кадар* во повеќе научни области, па согласно значењето на колективните именки, треба да стои (*определба*) + *кадар од областа на историјата, педагогијата, психологијата*, односно збир од стручни лица во соодветните научни области.

Заслужува коментар и синтагмата *сѐручен кадар*. Согласно со предложената интерпретација на именката *кадар*: збир од стручни лица, во оваа синтагма има дуплирање на информацијата за стручноста, бидејќи стручноста се поврзува и со именката и со определбата. Можеби во овој случај е подобро да се употреби друга определба: *сѐособен, квалифициран, ценет, солиден, добар кадар* или само *сѐручни лица*.

Интересно е и прашањето за тоа како би се употребила оваа именка за означување на одделни (повеќе) претставници од множеството или групата: *Потребни се 20 кадри оваа година*. Бидејќи не се прифаќа множинската конгруенција, оваа интерпретација е несоодветна, но доколку сепак се инсистира на употреба на број, не треба да се употреби колективна именка и подобро е да се каже *20 сѐручни лица* (претходно да се знае која е нивната струка) или *20 лица од соодветната струка*.

Останува да се каже дека множинска форма именката *кадар* може да има само за третото значење.

За надминување на овој проблем наставниот кадар има големо значење. Особено е значајна улогата на наставниците по македонски јазик и литература кои со своите забелешки и сугестии перманентно ќе придонесуваат за јакнење на односот кон сопствениот јазик и за култивирање на усното и писменото изразување.

Литература

- Бојковска, С., Д. Пандев, Л. Ѓуркова и Ж. Цветковски. 1988. *Македонски јазик за средно образование*. Скопје, Просветно дело.
- Димитровски, Т. Б. Корубин и Т. Стаматоски. 1986. *Речник на македонскиот јазик*, со српскохрватски толкувања, Скопје, Македонска книга.
- Конески, Б. 1987. *Грамајтика на македонскиот литературен јазик, дел I и II*. Скопје, Култура.